

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 94/2021-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], všetci zastúpení Advokátskou kanceláriou VIKTÓRIA HELLENBART advokátska kancelária s. r. o., Martina Rázusa 146/23, Lučenec, IČO 47 250 640, v mene ktorej koná konateľka a advokátka Mgr. Viktória Hellenbart, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 276/2019 z 11. decembra 2019, eventuálne porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd a základných práv podľa čl. 20, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15 Co 89/2018 z 24. apríla 2019 a takto

3. Okresný súd rozhodol rozsudkom sp. zn. 11 C 291/2015 z 15. decembra 2017, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi a zároveň priznal sťažovateľom náhradu trov konania v plnom rozsahu. Na odvolanie žalovaných krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 15 Co 89/2018 z 24. apríla 2019 rozsudok okresného súdu vo výroku I (vo veci samej) potvrdil, vo výroku II zmenil a náhradu trov prvoinštančného konania sťažovateľom nepriznal a vo výroku III rovnako nepriznal sťažovateľom ani náhradu trov odvolacieho konania. Proti výrokom o trovách konania (výroky II a III) rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie.

4. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľov napadnutým uznesením sp. zn. 7 Cdo 276/2019 z 11. decembra 2019 odmietol a nepriznal žalovaným náhradu trov dovolacieho konania. Podľa najvyššieho súdu je dovolanie neprípustné, a to s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Sťažovatelia sa na rozdiel od dovolacieho súdu domnievajú, *„že toto prichádza do úvahy jedine v prípadoch, kedy súd formou uznesenia končí konanie“*.

5. Podľa názoru sťažovateľov *„Zo žiadnych ustanovení zákona číslo 330/1991 Zb., ako ani zákona číslo 180/1995 Z. z. nevyplýva, že by Slovenský pozemkový fond pri konaní pred súdom (§ 34 odsek 14 zákona 330/1991 Zb.) nevystupoval v rozsahu ako je uvedený v § 34 odsek 2 zákona číslo 330/1991 Zb. teda vo verejnom záujme a bez toho, že by mu z tejto činnosti nevznikli, ako právnickej osobe práva a záväzky.“*

6. Sťažovatelia v petite navrhujú, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Sťažovatelia sa podaným návrhom domáhajú, aby ústavný súd rozhodol o tom, že ich sťažnosť prijíma na ďalšie konanie.

2. Sťažovatelia sa, po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, domáhajú vydania nálezu, ktorým Ústavný súd vysloví, že Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky číslo 7Cdo 276/2019 zo dňa 11.12.2019 bolo porušené právo sťažovateľov garantované článkami 6 ods. 1 Dohovoru o základných ľudských právach a slobodách, ako aj právo sťažovateľov garantované 46 ods.1 Ústavy Slovenskej republiky.

3. *Sťažovatelia sa domáhajú zrušenia napadnutého Uznesenia Najvyššieho súdu SR číslo 7Cdo/276/2019 zo dňa 11.12.2019 a vrátenia veci súdu na opätovné rozhodnutie.*

Alebo, ak Ústavný súd SR návrhu sťažovateľov podľa bodov 2, 3 nevyhovie:

4. *Sťažovatelia sa, po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, domáhajú vydania nálezu, ktorým Ústavný súd vysloví, že Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici číslo 15Co/89/2018 zo dňa 24.4.2019 bolo porušené právo sťažovateľov garantované článkami 6 ods.1 Dohovoru o základných ľudských právach a slobodách, článkom 1 odsek 1 Dodatkového protokolu, ako aj právo sťažovateľov garantované v článkoch 20, 46 ods.1, 47 odsek 3 Ústavy Slovenskej republiky.*

3. *Sťažovatelia sa domáhajú zrušenia napadnutého Rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici číslo 15Co/89/2018 zo dňa 24.4.2019 a vrátenia veci súdu na opätovné rozhodnutie.“*

Sťažovatelia si uplatnili náhradu trov.

II. Predbežné prerokovanie návrhu proti uzneseniu najvyššieho súdu

7. Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľov, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého posúdenie podmienok dovolacieho konania patrí v zásade do právomoci dovolacieho súdu (m. m. II. ÚS 324/2010). Rozhodnutie o trovách konania, aj keď je súčasťou rozsudku, má povahu uznesenia a najvyšší súd bez akýchkoľvek pochybností a jasne odôvodnil neprípustnosť dovolania proti výroku o nepriznaní náhrady trov konania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia explicitným odkazom na § 421 ods. 2 a § 357 písm. m) CSP. Vzhľadom na to nemožno považovať odmietnutie dovolania za zjavne arbitrárne alebo ústavne neudržateľné, preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

III. Predbežné prerokovanie návrhu (eventuálneho) proti krajskému súdu

8. Ústavný súd po oboznámení sa s návrhom sťažovateľov vo vzťahu ku krajskému súdu konštatuje, že ide o návrh, na prerokovanie ktorého má ústavný súd právomoc, sťažovatelia sú osobami oprávnenými na jeho podanie, sú riadne zastúpení a návrh spĺňa obsahové náležitosti vyžadované zákonom č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Zároveň však ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je v tejto časti podaná oneskorene.

9. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

10. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde. V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

11. Z obsahu ústavnej sťažnosti ani z jej príloh nie je možné exaktne identifikovať deň, kedy napadnuté rozhodnutie krajského súdu z 24. apríla 2019 nadobudlo

právoplatnosť. Avšak vzhľadom na skutočnosť, že ho sťažovatelia napadli dovolaním, o ktorom najvyšší súd rozhodol uznesením z 11. decembra 2019, ústavný súd nemá pochybnosť, že 17. marca 2020, keď bola ústavná sťažnosť podaná, už bolo napadnuté rozhodnutie krajského súdu právoplatné viac ako dva mesiace.

12. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti zjavne vychádzajú z predpokladu, podľa ktorého v prípadoch, ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, avšak najvyšší súd ho následne odmietne ako neprípustný, je lehota na podanie sťažnosti ustanovená v § 124 zákona o ústavnom súde zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu tak, ako to naznačuje štvrtá veta predmetného ustanovenia. Podmienkou je uplatnenie sťažnosti na ústavnom súde do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo dovolanie ako neprípustné odmietnuté.

13. Ústavný súd v období účinnosti zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov judikoval, že *„v prípadoch uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého zabezpečiť ochranu práv sťažovateľa, následne však odmietnutého dovolacím súdom pre neprípustnosť je lehota pre podanie sťažnosti ustanovená § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu. To však neplatí v prípadoch, v ktorých je neprípustnosť dovolania daná ex lege (napr. správne súdnictvo), kde dovolanie nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy“* (uznesenie sp. zn. III. ÚS 674/2014 z 25. novembra 2014 uverejnené v ZNaU pod č. 61/2014).

14. Po nadobudnutí účinnosti zákona o ústavnom súde i jeho § 124 ústavný súd zachováva citovanú názorovú líniu, a to aj s poukazom na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozhodnutie vo veci Adamíček proti Českej republike, sťažnosť č. 35836/05), rešpektujúce zásadné rozlišovanie medzi dôvodmi prípustnosti dovolania,

ktoré sú dané ex lege alebo sú ex lege vylúčené, a tými, ktoré závisia od uváženia dovolacieho súdu (I. ÚS 137/2020). Zároveň zdôrazňuje, že tak princíp zachovania lehoty po podaní dovolania vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ako aj zákonná úprava počítajúca plynutie lehoty dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku podľa štvrtej vety § 124 zákona o ústavnom súde v každom prípade predpokladajú riadne využitie mimoriadneho opravného prostriedku. O riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku pritom nemožno hovoriť v prípade, že je podaný neoprávnenou osobou, je podaný po lehote, je podaný bez povinného právneho zastúpenia advokátom, prípadne ak je podaný proti rozhodnutiu, proti ktorému právna úprava možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok nepripúšťa. V opačnom prípade by sme totiž pripustili možnosť špekulatívneho predlžovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (II. ÚS 91/2019, III. ÚS 259/2020, IV. ÚS 501/2020).

15. Vo veci sťažovateľov bola neprípustnosť dovolania založeného (pre najvyšší súd ako súd dovolací záväzným spôsobom – § 440 CSP) na dôvode podľa § 421 ods. 1 CSP proti rozhodnutiu o nároku na náhradu trov zrejma explicitne ex lege, a to z § 357 písm. m) v spojení s § 421 ods. 2 CSP. A priori teda bolo vylúčené, aby najvyšší súd meritórne preskúmal dovolacie dôvody, pretože neprípustnosť dovolania sťažovateľov bola daná ex lege. Sťažovatelia, zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, mohli a mali vedieť, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým tento rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. m) CSP (hoci formálne tvoriacemu súčasť rozsudku), je neprípustné a ich dovolanie bude odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP. Tento nimi podaný mimoriadny opravný prostriedok teda vopred nebolo možné považovať za riadne využitý v zmysle § 124 štvrtej vety zákona o ústavnom súde a už uvedenej nadväzujúcej judikatúry ústavného súdu. Sťažovatelia tak boli oprávnení ochranu svojich práv uplatniť ústavnou sťažnosťou adresovanou ústavnému súdu priamo voči právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu, samozrejme, v lehote predpokladanej v § 124 prvej vete zákona o ústavnom súde.

16. Vzhľadom na to ústavný súd v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov ako podanú oneskorene [§ 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde].

Podľa § 67 zákona o ústavnom súde pripája k tomuto rozhodnutiu odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu